

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja nižja cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 50 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvirne frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Dr. Rieger na Dunaji.

Z Dunaja 10. avgusta. [Izv. dop.]

Vodja češkega naroda dr. Fr. Ladislav Rieger bavi se je bivši teden z grof Clam-Martiničem i dr. Pražakom na Dunaji. Vsak, kdor se le malo peča s politiko, ugane da ima navzočnost čeških politikov na Dunaju velik pomen za sedanji i bodoči položaj dežele češke in njenega naroda.

Da želé češki državni poslanci stopiti v bodoči državni zbor, o tem nij več dvombe. Drugo vprašanje je, ali se bode dalo češkemu narodu radi vstopa v državni zbor koncesij.

Dr. Rieger je s svojima tovarišema zaradi tega konferiral večkrat z ministrom Taaffejem i slednjič mu dal spomenico sedrževaljo zahtevanja, ki se morajo češkemu narodu ne le obljubiti temveč tudi izpolniti, drugače da bi še Čehi tudi zdaj primorani bili ostati dalje izven državnega zbora.

Poglejmo zdaj pogoje, ki jih stavi češki narod za slučaj vstopa čeških drž. poslancev v državni zbor.

Najprva in glavna točka imenovanih pogojev je: revizija češkega deželnega volilnega reda. Deželni volilni red češki je krivičen. To so priznali celó kolovodje češko-nemških „ustavovercev“. Ko je nedavno dr. Rieger s Herbstom vred dogovarjal se o istej zadevi z ministroma Taaffejem i de Pretisom, izjavil je Herbst odkritosrčno, da je volilni red na Češkem za Čehe krivičen, a pristavil je hudomušno odkrito: da je pak za vladanje čeških Nemcev prav pripraven. Na Češkem biva $\frac{2}{3}$ Čehov in le jedna tretjina je Nemcev, in vendar vlada v češkem deželnem zboru nemška manjšina nad češko večino. Kako je prišlo do tega? o tem ne vpraša nikdo več, kedor pozna le količjak zgodovino v minolih letih.

Na Češkem je zloglasni chabrus pod Lasserjem pripravil Čehe do manjšine. In pri nas Slovencih — (O tem si mi ne upamo pisati. Ur.) Pod krivično bivšo Lasserjevo vlado so Čehi trpeli v pasivnosti. Marsikdó trdi, da so zdaj češki kolovodje do grla siti ne toliko pasivnosti, temveč nemškega krivičnega volilnega reda. Kakor nemški listi trdó, da bili bi češki poslanci od ljulstva prisiljeni stopiti v državni zbor, sicer nij istina, in vsak, kdor le količjak pozna češki značaj, bode brž uvidel bedasto nagajivost nemških žurnalov.

Krivičnost izhajajoča iz deželnega zbora razširila se je na mah na deželo, v upravo, v solstvo; visoka uradniška mesta na Češkem poséli so hitro nemški ljudje, in nemškovalno korumpiranje počelo se je, ter širilo se na vse strani. Vsi češki protesti vse prizadevanje na merotajnem mestu, vsa zavarovanja zoper uničevanja češkega prava, vse, vse bilo je zastoj.

Ta glavna točka: izpremenitev češkega deželnega reda, ona sega v posledicah skoro v vse druge točke čeških zahtevanj. Torej smatrajo Čehi baš to točko kot najglavnejšo zahtevo, in ako bi se jim ta ne izpolnila, bi tudi še dalje hoteli ostati v pasivnosti.

Dr. Rieger se je menda uže tudi osvedočil, ka je minister Taaffe pripravljen to točko Čehom izpolniti; saj je zato tudi mnogo čeških pravičnih Nemcev, da se krivica odpravi, in vrne mir v češko deželo. Trdi se celó, da je ves materijal za izdelovanje novega volilnega reda uže pripravljen, ter da se ima to delo kmalu pričeti. —

Čehom bi se vpeljal potem jezik v vse, tudi višje šole in urade. Na vseučilišču bi se nastavili češki profesorji, ki bi predavali v češkem jeziku. (Do sedaj je bilo mej blizo 300 predavanj komaj kach 45 v češkem, vsa

druga bila so v nemškem jeziku.) Deželni šolski svet bi se uredil tako, kakor zahteva to ravnopravnost; o upravi, i drugod vse bi se izpremenilo tako, da se ne bi pritoževali ne Čehi, ne pravični Nemci.

Mnogo se tuli govori i piše, da li bode v ministerstvo sprejet kateri izmej čeških vodjev. To vprašanje mora se tuli le v češkem smislu povoljno rešiti. Čehi zagotovo dobé svojega ministra. S car Taaffe neče zaradi denarnih razmer n. pr. pomnožiti stolic ministerskih brez portfelja, zato pa želi, da poséle Čeh lahko kako drugo stolicu ministerstva v kojej je večšak.

Omeniti je še: Kaj postane iz češkega državnega prava? O tem za Česko važnej točki sedaj še ne bode govora. I to je zeló pametno. Politika fundamentalnih članokov bi ravno sedaj ne bila na pravem mestu. Češko državno pravo je ona točka, ki je vrgla ministerstvo Hohenwartovo, in ki bi, ako bi se sedaj hotelo o njej obravnavati, zadela sigurno na največje protivje. Zato se more zeló razumno imenovati potopanje češkega naroda vodjev, ako so to točko za sedaj pustli čisto na strani, ter da obravnavajo baš sedaj stvari, ki segajo bolj do življenja češkemu narodu, kakor rešenje uprašanja o državnem češkem pravu.

S Čehi vred bi tudi kolovodje poljskega naroda bili imeli priti na Dunaj na razgovor s Taaffejem. Poljakov nij bilo. Menda je to za sedaj bolje. Čehi še tudi nijso uverjeni, kaka bode politika Poljakov, ali resno mislé o skupnem delovanji s Čehi ali ne.

Kaj Rieger misli o Poljaki, kako sodi on o njih, o tem nam da razgovor mej Riegrom in urednikom jednega du najskih žurnalov dovoljno pojasnilo. Na vprašanje urednikovo: „ali bodo češki poslanci hodili zaje-

Listek.

Spomini na gornještajersko slovenstvo.

(Konec.)

Najrajše so se naselili Slovenci ondi, kjer so uže poprejšnja ljudstva bivala, t. j. skozi in skozi ob Muri in Rabi. Z nova so kolonizovali porečje Murice, potem gozdnate kraje mej Muro in Anižo in aniško dolino z okolico Aussee. A kljub temu ostalo je še dve tretjini gorenještajerskega površja nenaseljenega, neobdelanega.

Tako je bilo za nemško kolonizovanje, ki se je začelo po bitvi na leškem polji (955) še dovolj prostora. In v resnici so se Nemci tudi najpopreje ondi naselili, kjer je bil poprej gozd in pustota. Karolingi in njih nasledniki so razdelili mnogo neobdelanega sveta

mej svoje škofije, samostane, plemiče in ministerijale, da bi preobjudenim nemškim krajem pomagali in da bi svoje vshodne dežele zavarovali po zvestih podložnih. Tako so se napolnile počasi tudi ožje, popreje neobjudene doline in debra z novimi selišči in vasmí. Še le pozneje so se naselili Nemci tudi v slovenskih krajih, zraven in mej slovenskimi bivališči. Ob enem pa so porazdelili nemški vladarji tudi slovenske ratarje mej svoje samostane, cerkve in plemiče ter naredili iz svobodnih posestnikov podložne tlačane, robe. Nasproti temu so prišli nemški naselniki z novimi gospodi v deželo pod ugodnimi pogoji; dobili so nekatere svoboščine in predprave, ki so je povzdigale visoko nad slovenskimi podložniki. Kaj čudo, če je nemški element vedno krepkejši postajal in s časom slovenskega popolnema zatrl?

Ali ta proces ponemčevanja gorenješta-

jerskih Slovencev godil se je zelo počasi in skoro nevidoma. Pravno so imeli Slovenci enake pravice, kakor Nemci. Stari slovenski župani postali so plemiči in uradniki novih gospodarjev, kakor nam listine zadosti potrjujejo. Slovenski običaji, slovenska mera, denar in uteži obdržali so tudi pozneje svojo veljavo in ravnopravnost. Zelo pogostoma beremo v listinah o slovenskih pričah, nasproti bavarsko nemškim, katere so morali za ušesa pripeljati na sodišče, „testes per aures attracti, testes auriculares“. Slovenska mera za njive in zemljišča („mansus sclavonicus, huba slovenisca“) se omenja n. pr. l. 1065 v Kačih (Katsch), l. 1070 v grofovini „Liobaue“ (Ljubno, Leoben), l. 1140 v Mooskirchnu, l. 1160 v Frausdorfu pri Gradcu, l. 1172 v Krotendorfu itd. O velikem številu slovenskih osebnih imen na gorenjem Štajerskem je uže bilo govorjenje.

Še le v XIV. stoletji, ko je bilo nemško

dno s poljskimi" odgovoril je dr. Rieger bojda to-le: Da, če bodo Poljaci imeli poštene namene, bomo o vprašanji avtonomije gotovo radi z njimi glasovali. Ali v svobodnostnih vprašanjih obdržimo mi staro mišljenje, tu nij se bati za Čhe. Pred vsem čutimo se kot Avstrijce, i to bomo tudi v državnem zboru. Nkjar ne bomo, kot to delajo Poljaci, le lastnih interesov varovali in iskali, trdeč: Mi smo le provizorično v Avstriji, in ki priznavajo, da je njih ideal zopetno ustvarjenje kraljevstva poljskega. Mi pridemo s poštenimi resnimi nameni na Dunaj. —

To so poštene besede, besede ki bodo imele uplivno i tolažilno moč tudi za na Slovence. Če Čehi dobodo v naroduem oziru vse, gotovo dobomo mi vsaj (za zdaj) glavni del narodnih svojih terjatev.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 12. avgusta.

Cesar Franc Josip je prišel 11. t. m. v Monakovo in je vzel stanovanje v palači princesinje Gizele. Obiskal bode v Monakovem umetnostno razstavo.

Dasiravno se o strašnem požaru v **Sarajevu** oficijalno poroča, da je slučajno nastal, ko so v necem magazini pečatili sodčke s špiritom, vendar se poroča od druge strani, da so fanatični Turki iz sovraštva do Avstrije mesto zažgali. — Uničen je katoliški oddelek, več mošej, mnogo štacun, v vsem skupaj 760 hiš. Dva lovca sta baje pri gašenju zgorela, sedem družih vojakov je močno poškodovanih v bolnici. Cesar je dal za pogorelce 10 000 gold., vojvoda vürtembergski 1000 gold., ki so se precej razdelili. Tudi cesarjevič Rudolf in nadvojvoda Vilhelm sta darovale po 1000 goldinarjev za Sarajevske pogorelce. Tisoč družin je izgubilo svoje stanovanje. — Bosna bode Avstrijo vedno več stala in vendar ima po nesrečnej Andrassyjevej "konvenciji" še sultan nekaj vmes govoriti ta doli. Zato se listi oglašajo za to, naj se vendar Bosna naravnost anektira za vselej.

Vnanje države.

Ruski vladni list priobčuje poročilo o vladanji ruskih oblastnij v vzhodnej Rumeliji in naglašja, da je to vladanje imelo smer bolgarski narod pomiriti.

Bolgarski knez je 23. pretečenega meseca s posebnim pismom naznanil knezom srbskemu, črnogorskemu in rumunskemu, kakor tudi grškemu kralju svoje nastopanje na vlado.

Iz **Carigrada** se poroča v "P. Corr.", da hoče zdaj sultan Mithada-pašo nazaj poklicati in ministerstvo v liberalnem smislu preosnovati.

naseljenje uže dokončano in novo življenje popolnoma urejeno, izvršilo se je ponemčenje prvotnega slovenskega prebivalstva. (Na Koroskem se je to zgodilo zlasti po letu 1335, ko je nemško, Habsburžanom prijazno plemstvo izročilo deželo avstrijskim vladarjem.) Tudi kraji, ki so bili popreje popolnoma slovenski, ponemčili so se zdaj. Njih imena so dobila nemško preustrojenje, to je ali jedino nemško končnico, n. pr.: ach, thal, berg, leiten, graben, (Döllach, Liesingthal, Pleschberg, Dobraleiten, Grascitzgraben) itd. Včasih so slovensko ime popolnoma predstavili na nemško, n. pr. Petelinja dolina v Hannenstadt (listina iz l. 1257) itd.

Pa tudi čisto nemška imena so nastala zraven slovenskih in počasi so prva celo presegla druga. Vseh znanih slovenskih krajevnih imen na gorenjem Štajerskem je okolo 180, torej tretjino vseh krajevnih imen, ki so se

O angleškejs vojski v južnej Afriki s **Zulu** poročajo angleški viri, da miru ne bode tako dolgo, dokler bode Cetewayo prost. Ta pak se je po zadnji zmagi Angležev z nekaj 1000 vojaki v gozde zavlekel, in Angleži se boje, da jim bo od tam, kjer bode svoje moči zopet zbral, še veliko preglavice delal. Sicer pa Angleži skušajo z denarjem pridobiti druge zuluvske glavače.

Papež je izdal novo encikliko do vseh škofov, v kateri priporoča, naj se v semeniških in katoliških šolah uči filozofija sv. Tomaža Akvinskega.

Dopisi.

Iz Ljubljane 11. avgusta. [Izvir. dop.] (Slovenski pevci v Litiji.) Nekaterokrat smo imeli uže priliko kazati na vrlo delovanje ljubljanskega čitalniškega pevskega zbora. Da smo vselej obširno poročali o takih produkcijah, imeli smo svoje dobre uzroke: slovenski svet naj izve, da v sredini Slovenije se goji in neguje marljivo domača priprosta in umetna pesen, da k temu delovanju sili ljubezen do svoje iskreno ljubljene domovine, ker je pogostom skleneno sodelovanje pri vseh produkcijah, katere letos neutrudljivo zapored napravljaja ljubljanska čitalnica, z mnogimi žrtvami; nemški svet naj izve, da na vsak mogoč način probujamo svoj narod, in da nájmo pri tem delu slovenski pevci najmanjšega deleža, to naj jim bode v ponos in povod za daljnje neustrašeno in neutrudljivo delovanje.

In slovenski naši pevci kažejo, da nehejo kreniti s tega pota domoljubnega delovanja. Sijajno so to spricali s svojim izletom v Litijo in okolico minole nedelje. Da si ne bój kazalo prijaznega lica pri odhodu iz Ljubljane z jutra z mešanim vlakom, zbralo se je ipak 40 pevcev na tukajšnjem kolodvoru in tudi nekoliko rodoljubov nepevcov. Dospevše v Litijo je sprejel na konci mostu pred Koblarjevo hišo znani iskreni narodnjak in deželni poslanec g. Luka Svetec, in ljubljanske goste navdušenimi besedami pozdravil v imenu litijske občine in litijskih narodnjakov. Za njim stopi pred pevce mala deklica, mično opravljena s slovenskimi bojami, in tudi ta pozdravi v čudovito gladkem jeziku došlece in pripne na zastavo ljubljanske čitalnice krasen od litijskih Slovencek podarjen venec z dolzimi trakovi v slovenskih barvah; pevci pak intonirajo krasno staro slovensko pesen 1848 leta: "Za domovje". Po zajutruku v gostilni narodnjaka gosp. Koblerja ogledali so si ljubljanski gostje Litijo. In opazivšim, ka pri vsakej hiši skoraj je visela slovenska trobojnica,

je prišlo marsikateremu na um, da óni tam bivajoč ljut sovrag našega naroda — nij še mnogo dosegel s svojimi sicer neznatnimi "paverskimi" pristaši. Gospodu L. Svetcu je pevski zbor zapel podoknico pred njegovim stanovanjem. Ob 9. uri so šli vsi Ljubljancje k maši, katero je bral vrli narodnjak g. župnik Zupančič. Tuli pri maši so peli slovenski pevci, in videlo se je, kako globoko v srce je segala slovenska cerkvena pesen po-božnemu občinstvu. Takoj po maši je bil odhod v Šmartno. Vsi ljubljanski gostje vstopijo se v vrsto in iz 40 grl slovenskih pevcev zagrmí mej navdušenimi živioklici okolo stoječega slovenskega ljuilstva hrvatska: "Oj banovci"! V Šmartno došle je pozdravil v imenu občine in šmartenskih rodoljubov g. Jarnej Brezovar, c. ruski gimnazijski profesor, ki se je do zdaj boravil na svojem posestvu v Šmartnem. Poleg njega je stala deputacija šmartenskih Slovencev z narodno zastavo.

Gostje ljubljanski so nameravali ogledati si Vagenšperk; ali ker se je bilo uže precej zakasnilo in so bilo večinom uže trudni, ostali so nekateri kar v Šmartnem in samo tisti, ki nijso še videli Valvazorjevega grada, šli so ga gledat, drugi pak so ostali od zdolaj in si v gostilni pri krznarju "pod tepko" namočili uže suha grla s kozarcem izvrstnega čička. Sem so nas spremili tudi nekateri šmartenski fantje. Čudom smo se čudili, ko pričnejo peti, njih lepo skladajočim se glasovom, osobito pak temu, ka nijso peli ónih po kmetih žalibog še vedno preveč razširjenih nemških jodlarjev in neznosnega vlaškega javkanja, nego zapeli so popolnoma pravilno in lepo "Zvonarjevo" in novejše slovenske skladbe. To, fantje po kmetih, vzemite si v izgled in tudi vi učitelji, ki imate nalog narodno petje razširjevati.

Skupni obed je bil v Šmartnem v gostilni pri g. Jakliču. Ali dež je pričel naga-jati, in preseliti so se morali vsi gostje z vrta na kegljišče. Po obedu petje. Grška lepa pravljica pripoveduje o Orfeju, da je s svojim čarobnim petjem ukrotil divje zveri in oživel mrtvo kamenje. Ne da bi bili verovali to, kar pove beseda, nego opisali so s tem samo duhovito velik upliv petja na človekovo notranjost. Tega preveri se človek uže, ako se prisede k mizi, kjer samo trije ali štirje fantje zakrožijo svojo oskromno pesnico, čuti, kako prijetno mu ti glasovi gané srce. Popolnoma pak očarani utrpnejo vsi živci poslušalca, ko čuje pesen tako izvršeno v istem duhu, kakršnega je skladatelj ulil v skladbo. Pevce uže in razširi

nam ohranila na gorenjem Štajerskem iz srednjega veka. V porečji Anize je mej 140 imeni nad 30 slovenskih; v porečji Murice mej 90 nad 20 slovenskih; ob gorenjem Muri mej 250 več nego 70; ob srednjem Muri mej 110 nad 35 slovenskih in v porečji Rabe mej 150 okolo 15 slovenskih imen. Primeroma najmanje slovenskih naselbin bilo je torej v Porabiji, ker je začela saligrajska cerkev uže zgo-daj svoje naselnike tja pošiljati.

Vse to je razvidno iz pohvaljene Krone-sove preiskave. Vendar učeni gospod profesor nij zadel vedno pravega v tolmačenji krajevnih imen, nekoliko za to ne, ker je tak posel zelo težaven, nekoliko pa tudi za to ne, ker mu slovenščina nij popolnoma znana. Marsikatero prvotno slovensko ime zdi se mu nemško; marsikatero si niti nij upal raztolma-čiti. Mej drugim naj le omenim, da izpeljuje u. pr. Ingering (prvotno Undrima) od drevo,

mesto od odra (Odrima). Pretal, Pretel po-meni predél, razdelek, a ne dol, dolino. Nasproti temu je pa Pretul, Predúl = predól, predolina (Schlucht). — Debrin izpeljuje od dob, mesto od debro (Graben). Zanitzen prihaja morda od san = Drache in ne = Schlitten. Leoben = Liubana = Ljubin se menda ne more izpeljevati od lub (Rinde). Tudi Sausal = Susil teško spominja na divje svinje, nego preje na slovanske dozdale. Wildon se je morda prvotno glasiló "Vy dol" (v dolini). Gotovo je, da Geirach ne prihaja od Geier—au, nego bržkone od "V žirah".

Dobro bi bilo, ko bi naši slovenski filologi prebrali Krone-sovo preiskovanje in pokazali, kje se je mož zmotil, da slednjič resnica zmaga in se zvé, kaj je naše, kaj je tuje. Saj se mnogokrat pečamo še z veliko neplodnejšim delom, kakor je omenjeno preiskovanje.

Rutar.

plamen domovinske ljubezni tudi v srcu menj olikanega človeka. S svojimi produkcijami so ljubljanski slovenski pevci kar razneli vse poslušajoče občinstvo. Ali ko je nastopil Medén v Hajdrihovem kvartetu: „V tihej noči“ zaplakalo je mnogo oko, kateremu je solza tuja navadno. Globok čut, silno globok čut mora prebivati v prsih ónega, kdor tako poje, kakor g. Medén!

Popoludan se je uže precej nagnil in morali smo odriniti nazaj v Litijo! Živioklici in grmenje možnarjev nas je spremljalo skozi vas. V Litijo dospевše sprejelo nas je zopet pokanje možnarjev in razlegajoči se živioklici. Pri g. Koblarju se vsi gostje zopet ustavijo, kjer so sledile zdravilce in pevske produkcije.

Koncem naj še omenjamo, da so se litijski uradniki, razen odločno narodnih, demonstrativno odtegovali veselici, tako tudi učiteljstvo. Njim veljajo Schillerjeve besede: Dies geschlecht von mäklern pflegt alles auf die spitze gleich zu stellen. Sicer jih nihče nij pogrešal. Litija in okolica je pokazala svoj narodni značaj, kajti na premnozih krajih so bili tamošnji Slovenci postavili krasne slavoloke z umnimi napisi in pokanje možnarjev mej celim dnevom na čast slovenskim gostom je pričalo: tu biva slovensko srce, tu je slovenska zemlja in tu moramo biti samo mi gospodarji.

Radoljski.

Iz Novega mesta 5. avgusta. [Izv. dopis.] Predzadnji dan minolega meseca praznoval se je prav lepo v gimnazijske dvorani konec šolskega leta. Mladina štirirazredne mestne šole zbrala se je po sv. maši v dotičnej dvorani. Prišlo je tja tudi mnogo druge gospode iz raznih vrst občinstva. Zdajci se je vršila v največjem redu točka za točko. Mladina je deklamovala prav lepo in dobro izdelke domačih pesnikov. Po deklamacijah razlegale so se lepe pesni po šolske dvorani. Reči moramo, da smo bili vsi iznenadeni, ko smo čuli tako lepo, krásno in ubrano petje, kakoršnega, smelo rečemo, na nobenej drugej šoli ne najdeš. Da je seveda to glavna zaslug a g. Hugolina Satnerja, ne smemo prikrivati. Delo hvali mojstra, ta pregovor se je tudi tu uresničil. Sploh se je vršila vsa veselica v domačem duhu.

G. šolski nadzornik, prof. Drganec navedel je otroke, ter jih v milej slovenščini opominjal na njih dolžnostij. Končala se je ta lepa slovesnost s tem, da so bili najboljši učenci s knjigami obdarovani.

Naj nam bo dovoljeno, o tej šoli še nekaj besedij izpregovoriti. Kakor znano, vodijo to šolo očetje frančiškani, kako vrlo napredujejo šolarji pod tem vodstvom, prepričal se je vsak lahko 30. min. m. Šola je gotovo prva na Dolenjskem, kar se napredka tiče. Šolsko vodstvo izdalo je tudi program, kakor je uže „Slovenski Narod“ omenil. Jako nam je ugodil, ker so imena otrok pravilno pisane. Na to bi morala pač vsaka šola gledati. Kako so nek to nekateri mameluki na znanje vzeli?

Iz Slapa 10. avg. [Izv. dop.] (Izlet na Nanos) Dne 8. avgusta zjutraj, ko je še blede luna z dvomno svetlo lučjo našo krásno vipavsko dolino obsevala, zjutraj, ko je še petje ptičev molčalo, napravljeni sta bili uže dve mali družbici, ena v sv. Vidu, druga v Lozicah na odhod na gorskega orjaka Nanos. Okolo devete ure zjutraj dospemo Ložičanje do male a trdne, okoliščinam primerne cerkvice sv. Hijeronima na Nanosu, kjer nam trikratni pok naznani, da nas tu uže pričakuje družba iz sv. Vida. Bilo nas je tedaj vseh

kup nekoliko možakov in dve zali gospici. Vsi skupaj odrinemo dalje, ko smo bili naše ude malo pokrepčali.

Pota na Nanos so sploh dobra, a na gori proti planotam ne. Vendar pa naši pridni ratarji s teh planot seno vozijo, da si je to le z velikanskim trudom doseči mogoče. Potovali smo od sv. Hijeronima naravnost proti drugej strani, to je, kjer se odpre razgled na Pivko in od tod na Vršac (ali Vršatec) pod katerim leži prijazna vas Razdrto. Tu se ti odpre okolica, razgled, katerega se nij mogoče nikakor nasiti. Proti vzhodu vidi se Postojna in njena okolica, daleč proti jugu in v zahodu odpre se Kras s posameznimi vasicami in daleč notri zagledaš veličastno Jadransko morje. Nagledavši se naravnih lepote, vrnili smo se v malo dolinico, kjer se je pričela prava zabava, ki je trpela blizu tretje ure popoldne. Po končanej južini, pri kateri nas je g. P. izvrstno zabaval, podali smo se na drugej strani proti domu v Lozice.

Ob 1/2 8. uri zvečer smo srečno dospeli na kraj, kjer smo mislili malo odpočiti od daljnega truda, posebno pa še, ker smo se nadejali, da našim gospicam s tem jako ustrezemo. Pa motili smo se! Brž se spomnijo vrle gospice, da veselica kakršna si uže bodi brez plesa nij cela, torej nam je kazalo še tej želji vstreči. Kar je k tej stvari treba, — godba, našla se je brzo, in na ves ta pot, kateri bi se v 8 do 10 urah končal, če bi se dobro koračilo, plesali smo do pozne noči.

Radoslav Ž.—e.

Od Kapele pri Radgoni 10. avgusta. [Izv. dop.] Dne 7. t. m. je bila pri nas okrajna konferenca, katere so se udeležili učitelji ljutomerskega in zgornje-radgonskega okraja. Res dobra naredba so okrajne konference, ako dosežejo svoj namen, ako koristijo našim slovenskim šolam. Ako pa imajo le namen, da bi germanizirale naše učiteljstvo in naše narodno šolstvo, potem bolje, da ponehajo. Nijsem sicer strokovnjak v šolskih zadevah, pa vendar po svojej priprostej pameti mislim, da učiteljske konference imajo pri nas Slovencih ta namen, da bi se naši gg. učitelji nadalje izobraževali; in ker delujejo na slovenskih šolah, kamer naši sinki in naše hčerke zahajajo, morajo tudi pri skupnih konferencah rabiti slovenščino in izdeljevati svoje referate v svojej domačej slovenščini. Premišljeval sem torej, kaj da je uzrok temu, da naše učiteljstvo pri takih javnih zborih rabij tuje jezik, akoravno marsikateremu izmed njih nemščina jako trdo in teško teče. Tako se je namreč godilo pri Kapeli pod vodstvom g. Rannerja. Kako pa, če bi ta gospod enkrat razlagal svoje opazke in svoje poročilo v slovenščini; ali bi to bil greh?! Ali stojé naši gg. učitelji na tako slabih nogah glede slovenščine, da si ne upajo mej svojimi kolegi slovenski spregovoriti? — Ali se bojé, da bi se zamerili svojim predstojnikom? — Ali pa mislijo, s tem se prikupiti? — Ali némajo nobenega narodnega prepričanja več? — Ali nameravajo pripravljati nas Slovence za „nemški rajh“? — Mi si te sreče ne želimo in ostanemo kakor dozdaj Slovenci in zvesti Avstrijci. Kakor sem izvedel, potrudil se je samo jeden jedini gospod pri tej konferenci spregovoriti nekoliko slovenskih besed, katere pa nijso njemu pregledko tekale, ker je rabil pri svojem govoru, kot rojen Čeh, veliko če-bizmov; pa vendar nij se mu posrečilo, na-

slednikov si pridobiti. Gospodje učitelji, pomislite, da ste odgovorili naših slovenskih otrok, kojim imate vcepiti ljubezen do domovine, do staršev, do materinega jezika, do države in našega presvitelega cesarja. Če boste mlačni, postane tudi mladina mlačna; mlačnost pa pelje v renegatstvo, v izdajo. Naj pa deajo te besede na dobra tla!

Iz Repentabra na Krasu 8. avg. [Izv. dop.] Kai bode, še letošnja je slaba letina? Tako se sliši splošno vzdihovanje ljudstva. Neprenehljivo pomladno deževje je uničilo ovočje, deloma tudi grozdje in strano. A zdaj je nastala suša, ter je krompir, fižol in turšico popolnem zadušila, še celo hrastju in družemu hostnemu drevju ne prizanaša, in jelo mu je listje odpadati. — Neprepričljiva bode revščina, ako še ajdo in zelje suša zamori.

Po dolgem pričakovanji je včeraj zjutraj od tukaj šel doseđani administrator g. J. Narobe, kateri je bil ljudstvu zelo priljubljen; zvečer ob 7. nam je došel povsod ljubljani in za občni blagor vneti župnik g. M. Sila. Mnogi ljudstva in šolska mladež s spremstvom šla mu je do podnožja hribea nasproti, ter srčno častno in uljudno mej pokaniam možnarjev in zvonjeniem ga sprejela. Slavoloka z zastavami in mlaji sta kinčala vhod dvornih in župnije vrat, a pred cerkvenimi vrati nazdravljali ga je primeren napis. Prišedši v cerkev, se je g. župnik v kratkem nagovoru množici za dostojni sprejem zahvalil, ter potem je bil blagoslov in prepotrebna molitev za dež.

Ljudstvo je bilo vse ginjeno za prišlega dušnega pastirja, želeče: da bi ga nam Bog na mnogaja leta ohranil, ter da bi v zadovoljnosti obeh strani dolgo mej nami živel. Osobnih poklonov tudi nij manjkalo.

Domače stvari.

— (Ljubljanska hranilnica) hoče, kakor „L. Z.“ pripoveduje, drugo leto obresti od tabularnih post od 6 procentov na 5 1/2, znižati.

— (V gorenjem Tolhinu) je bil za župana voljen Jakob Balog, za svetovalca pa Martin Hribar in Blaž Drolec.

— (Gosp. Nikolaj Jamnik), posestnik v Medvodah je daroval za pogorelce na Vrhniki 50 goldinarjev.

— (Iz Kranja) se piše tukajšnjemu listu, da je v soboto večer zgorelo gospodarstveno poslopje g. Omrse. Dalje razširjevanje ognja se je bitro zabranilo.

— (Iz Trebnjega) se piše v „Sl.“ 6. t. m.: Zopet poročam o nesreči, ki se je prigodila blizu nas. Včeraj popoldne okolo 5. ure nastal je ogenj v vasi Kukenberg, fare Šent-Lorenske in pogoreli so štirje gospodarji z vsem imetjem, blagom in žitom, samo živino so si rešili. Gasiti nij bilo moč, ker vode nij blizu. Uzrok nij znan, ljudje le ugibljejo, da bi znali biti krivi otroci. Reveži so vredni vsega pomilovanja, posebno ker nobeden nij bil zavarovan.

— (Misijonar g. Nace Tomazin) je pisal dne 26. jun. od Rdečega jezera v Ameriki svojim prijateljem pismo o ondodnih razmerah, kder pravi mej drugim: Tukaj ob Rdečem jezeru je uže nekaj katoličanov, a večina Indijanov je še ajdovska (poganska) in malikovalska. Toda upanje imam, da s časom bodo tukaj vsi popustili svoje malikovalstvo, kakor se je zgodilo v „White Earth-u“, in bodo tudi tukaj sprejeli pravo božjo vero in se pokatoličili. Prijazno me vsi radi poslušajo,

kadar jim razlagam resnice naše sv. vere. Časih me sami povprašujejo in prosijo, naj jim razložim to ali ono. Posebno podobe sv. križevega pota radi gledajo, in razlaganje zvesto poslušajo. Tukaj imam namreč tiste podobe, malane na platno, ki jih je nekdaj misijonar g. Pirc dobil iz Kranjskega in so jih imeli poprej v cerkvi v Krovingu. Rudeče jezero je precej veliko, 40 angleških milj dolgo in 20 široko. Rib vsakaterih vrst se tu dobiva mnogo. Moji Indijani jih lové z mrežami; zvečer nastavljajo mreže v jezeru, zjutraj jih zopet izvečejo z ribami. Zemlja obče nij dobra za polje. Torej jo tukaj Indijani le malo obdelujejo, le samo podzemljice (krompir) in turšico sadé. Zato imamo vedno le samo turšičen kruh, ribe in podzemljice za živež.

Narodno-gospodarska stvar.

O vcenitvi zemljišč zaradi vravnave gruntnega davka.

V pretečenem mesecu juliju se je vcenitev zemljišč zaradi vravnave gruntnega davka na Kranjskem nadaljevala sledeče:

A) Zemljišč kmetijskega obdelovanja se je vcenilo:

V vcenitvenem okraju:			
Postojna	20 občin s	33.418	parc.
Črnomelj	6 "	19.568	"
Kočevje	3 "	15.970	"
Novomesto	6 "	14.681	"
Ljubljanska okolica	8 "	8.993	"
Kranj	8 "	4.772	"
Krško	2 "	1.439	"

skup . 53 občin z 98.848 parc.

B) Gozdov se je vcenilo:

V vcenitvenem okraju:			
Logatec	22 občin s	43.168	orali.
Radovljica	10 "	32.108	"
Kočevje	19 "	25.421	"
Novomesto	6 "	5.555	"
Postojna	18 "	807	"

skup . 75 občin s 107.059 orali.

Do konca julija 1879 se je pa vcenitev popolnoma dognala:

A) V zadevi zemljišč kmetijskega obdelovanja:

V vcenitvenem okraju Radovljica, Kranj, Kamnik, Ljubljanska okolica, Logatec, Litija, Krško, Kočevje in Novomesto.

B) V zadevi gozdov:

V vcenitvenem okraju Radovljica, Kranj, Kamnik, Ljubljanska okolica, Logatec, Litija, Krško, Kočevje in Črnomelj.

Razne vesti.

* (Spomenik padlim vojakom) je dal pri Dolenjej Tuzli — kakor se od tam piše — napraviti fml. Szapary. Ta spomenik, kateri ima skraj postavljen biti, je ulit iz železa ter se na meter visokem podnožji vzdiga tri metre visok štirivoglat steber s križem na vrhu. Na podnožji je napis: „Den 1878 im Kampfe Gefallenen der 20. Infanterie-Truppen-Division und des dritten Armeecorps gewidmet von ihrem Führer Feldmarschall-Lieutenant Grafen Szapary“.

* (Razbojnik ujet.) Iz Vukovara na Hrvatskem se piše: Dne 25. julija je bil v Priviniglavi semenj, na kateri sta bila odpotana tudi dva žandarja iz postaje Šrd. Ko sta popoldne okoli 4. ure prišla v gostilno, kake pol ure oddaljeno od Privineglave, opazita človeka, kateri se je, videč ju naglo izmuznil iz hiše ter hotel ubegniti. Ko gresta žandarja za njim, ustrelili nanja s samokresom, toda na srečo ne zadene nobednega. Uže sta varha jednoč prijela beguna, ko jima ta zopet uide. Še-le kach 2000 korakov od gostilne bilo je moči v drugič ujeti in zvezat zločedca, kateri je pri tem jednega žandarjev z dolgim svojim nožem skoraj prebodel. Razbojnik, pri katerem so našli 101 gold., uro, dolg nož, dva samokresa in strelivo, nij hotel nikakor povedati svojega pravega imena. Tekar vukovarska sodnija je izpoznala v njem

glasovitega Rado Gručca (Kokana), kateri je dne 11. oktobra m. l. pobegnil iz mitroviške uječe. Nij še minolo mesec dni ko je streljal na občinskega načelnika v Erdeviku in na žandarje, zasledujoče ga, a posrečilo se mu je bilo tedaj, da je utekel na svojem brzem konji. —

* (Okrutna mati.) Novine poročajo, da je dne 27. m. m. v Nadudvaru na Ogerskem neka vlačuga Julijana S. zaprla svojo triletno in poldrugetno hčerko v majheno slamnato bajto, katera je prej rabila opékarjem, ter jo zažgala in se potem skrila v bližnjo koruzo. Otrok, nemajoč pomoči, sta zgorela oba; materi še niso prišli na sled.

* (Čebele osvetnice.) Iz Tirolskega poročajo, da so minoli četrtek na planini poleg Kastelrutha prekopicnili voli dva panja. Plansarica, Marija Lünzinger, je htela odgnati včle, a napadejo jo razdražene čebele in jo tako opikajo, da je sirota umrla po triurnem hudem trpljenju.

Listnica opravištv: Gospod M. N. v R.: Vaša naročnina je potekla 31. julija t. l.

Zahvala.

Vsem litijskim in šmartenskim domoljubom, ki so pevski zbor pri njegovem izletu dne 10. avgusta tako slovesno in bratovsko sprejeli, in po tolikih dokazih, kakor daritev venca z dragocenimi trakovi za zastavo, slavoloki, šopki itd., izrazili svoj iskreni narodni čut, izreka v imenu pevskega zbora ljubljanske čitalnice najtoplejšo zahvalo **pevskega odbora.**

Zahvala.

Podpisani izrekamo s tem javno svojo najiskrenjejšo zahvalo gospodu predstojniku južno-železniške postaje v Litiji za njegovo v resnici veliko in dejanjsko uljudnost, katero je on pev-

11. avgusta:
Pri stonu: Wichtl iz Dunaja. —
Marnišč, Spis iz Gorice. — Hajnal iz Reke. — Bertram, Žekal iz Dunaja.
Pri malki: Hochstetter, Stombach iz Dunaja. — Schwarz iz Gradača.
Pri bavarškem dvoru: Benigar iz Zagreba. — Koch iz Grilha.
Pri avstrijskem cesarji: Reichel iz Gradača.

Tehnica za mrvo

(Brückenwage)

v dobrem stanju, se prodaja, ker se ima prostor izprazniti, kjer je postavljen. Kupci naj se ogledajo pri Petru Kraigherju v Hrašah, pošta Postojna. (354-2)

Stare železniške šine

za zidanje mostov in hiš, najboljše in fristo

upno od cementa v ceno prodajata Wogel in Radakovic, trgovina z železom „zum gold. Anker“ v Celju.

skemu zboru ljubljanske čitalnice pri tega odhodu iz Litije v Ljubljano povodom zadnjega pevskega izleta dokazal.

(370)

Pevci ljubljanske čitalnice.

Dunajska borza 12. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	65	"
Zlata renta	78	95	"
1860 drž. posojilo	125	20	"
Akcije narodne banke	827	—	"
Kreditne akcije	269	70	"
London	116	60	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	29	"
C. kr. cekini	5	48 1/2	"
Državne marke	57	10	"

Podpisani kupuje

delnice „Narodne tiskarne“.

Dr. K. Ahačič,

stari trg šte. 13.

Na novo urejena

usnjarija

se daje pod ugodnimi pogoji v najem. Izučeni usnjar, kateri bi imel nekoliko kapitala, bi tukaj prav dobro izhajal.

Kdor želi to v najem vzeti, naj se oglasi pismeno ali ustmeno pri lastniku

(365-2) Ferd. Roš-u

v Hrastniku na Štajerskem.

Temeljita pomoč vsem, ki so v želodci ali trebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

naslanja se večjim delom na čiščenje in snajenje sokrovce in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljenja. Najboljše za to sredstvo je

dr. Roza

življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rozov odgovarja popolnem vsem tem zahtevam; isti očlvi vse prebavljanje, nareja zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč in zdravje zopet. Odpravlja vse teško prebavljanje, osobito gnjus do jedi, kislo riganje, napetost, bljevanje, krč v želodci, zaslinjenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju svote.

Velespoštovani g. Fragner!

Prosim vas udano, pošljite mi za priloženih 18 mark zopet „dr. Rozov življenski balzam“. Ta balzam je prav posebno sredstvo zoper gnjus do jedi, shujšanje, in ako se ne more spati. Ljudje, nad kojimi so uže obupali zdravniki, postali so po tem „življenskem balzamu“ zdravi in krepki. Prosim za takojšnje priposlanje.

V štovanju vam udani

H. Stolzenberg.

Loos-Heinersdorf poleg Müncheberga 14. avg. 1875.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarn B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi

dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdeovalca B. Fragner-ja, lekarna „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 203-3. V Ljubljani: G. Piccoli, lekarna; Jos. Svoboda, lekarna. V Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekarna. V Kameniku: Jos. Močnik, lekarna.

Vse lekarnе in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama. Isto tam:

Pragska občna domača maz,

gotovo in izkušeno sredstvo za ozdravljenje vsacega prisada, rane in otekline, a vs in 35 kr. av. v.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi tudi popolno už zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. a. v. (210-5)